

Diplomski izpiti in podelitev diplom na šolah za zaščitne sestre

MARJETA BERKOPEC, IRENA KERŠIČ

Izobraževanje na ljubljanski šoli za zaščitne sestre se je zaključilo z diplomskim izpitom. Prve diplome na šoli za sestre so bile podeljene v začetku januarja 1925. Podelitev diplome sta slovesno obarvala zaobljuba in pripenjanje sestrskе značke.

Diploma Teodore Vovk, 13. marec 1929
(Vir: Jože Ažman)

Diplomski izpit enoletne šole je obsegal teoretični in praktični del. Opravljal se je pred državno komisijo, ki ji je predsedoval sanitetni šef, izpraševalci pa so bili predavatelji. Najvažnejši izpitni predmet je bila higiena otroka. Zabeležil se je le skupni uspeh izpita, ki je bil odličen ali dober. Z diplomom so diplomantke dobile naziv dečja zaščitna sestra (Uradni list, 1923).

Z uvedbo dvoletne šole leta 1927 je bil na diplomski glavni izpitni predmet higiena otroka in nega bolnega otroka. Poleg tega so bili obvezni izpitni predmeti še: anatomija in fiziologija, splošna higiena z bakteriologijo in dezinfekcijo, gospodinjstvo, organizacija zaščite otrok, temeljni pojmi o državnih ustavi, ureditvi države in zdravstveni zakonodaji. Za končni uspeh so se ob izpitnem uspehu upoštevali še dveletni praktični uspeh in ocene kolokvijev. Teoretični in praktični del diplomskega izpita je potekal pred državno komisijo. Komisiji je predsedoval član ministrstva za narodno zdravje, eksaminator (izpraševalec) je bil ravnatelj šole, koeksaminatorji pa predavatelji. Tiste, ki diplomskega izpita niso opravile, so lahko zaprosile za ponavljanje obeh letnikov. Z diplomom so diplomantke dobile naziv dečja zaščitna sestra in dojenška negovalka in strokovno usposobljenost za delo na področju zdravstvene in socialne zaščite otrok pod zdravniškim vodstvom (Uradni list, 1927).

Prva generacija 1931 uvedenega triletnega izobraževanja je diplomski izpit opravljala v začetku junija 1934 (SI_ZAL_LJU/0728 Šola za medicinske sestre Ljubljana). Učenke so k diplomskemu izpitu pristopile ob zaključku tretjega šolskega leta in po diplomu prejele naziv zaščitna sestra. Ustni del izpita je potekal iz naslednjih predmetov: interne bolezni, kirurške bolezni, prva pomoč, nauk o zdravilih, nauk o zdravem otroku in otroške bolezni, nalezljive bolezni, higiena, bakteriologija in epidemiologija ter socialna medicina. Pisni del iz socialne medicine in negovanja bolnikov. Pisni del izpita se je opravljal teden dni pred ustnim pod nadzorstvom upravnika šole. Diplomski izpiti so se opravljali pred komisijo, ki so jo sestavljali predstavnik ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, upravnik šole in učitelji (Službeni list, 1931). Po letu 1937 so predmete diplomskega izpita nekoliko spremenili. Na zaključnem izpitu so učenke morale na pisnem delu izpita pokazati znanje iz: internih in kirurških bolezni, epidemiologije, nauka o otroških boleznih in negi bolnega otroka ter pedagogike. Socialna medicina se je opravljala ustno. Pisne naloge pa še iz splošne, osebne in otroške higiene. Razen tega je morala učenka v pisni nalogi obdelati eno od splošnih tem iz delovanja zaščitne sestre in iz državnega jezika (Službeni list, 1938).

V 21. in 22. členu Pravilnika šole za sestre v zavodu za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani, ki ga je odobril minister za narodno zdravje z odlokom z dne 25. novembra 1926, je opredeljena tudi svečana podelitev diplome:

Po dovršenem komisionalnem izpitu izroči predsednik komisije gojenkam diplome na svečan način. Ob tej priliki zaobljubijo gojenke v roko predsednikovo tako-le: Predsednik komisije prečita vsem gojenkam:

»Obljubite, da boste v svojem bodočem poklicu požrtvovalno delovale v korist siromašne, zdravstveno ogrožene in bolne dece kot pomočnice materam in kot zaščitnice zdravega naraščaja našega naroda. Obljubite, da boste v svoji službi po svojih najboljših močeh sodelovale z vsemi javnimi in privatnimi organi zdravstvene in socialne zaščite dece, s katerimi boste prišle v svoji službi v stike. Obljubite, da vam bo pri vašem delovanju vedno zvezda vodnica ona znanost, ki ste jo pridobile v pravkar dovršeni šoli za sestre, da boste to znanje širile med narod in da bo vaša stalna skrb, pridobljeno znanje poglobljati in razširjati v svojem poklicu.«

Po izročitvi diplome vpraša predsednik komisije vsako gojenko posebej: »Ali ste razumeli zaobljubo?« Gojenka: »Razumela sem.«

Predsednik: »Ali obljubite?«

Gojenka mu seže v roko: »Obljubim.«

Poleg diplome dobi vsaka absolventka sestrsko značko kot viden znak dovršene zavodske šole. Vsaka diplomirana absolventka je zavezana nositi to značko vidno na prsni na vseh svojih službenih poteh. V interni službi je vsaka diplomirana absolventka razen tega zavezana, nositi vedno belo vrh-njo obleko (predpasnik) in službeno pokrivalo svoje šole (Uradni list, 1927).

Besedilo zaobljube se je z leti očitno nekoliko spremenilo, kdaj točno, žal ni znano, saj dokument, ki ga hrani Zgodovinski arhiv Ljubljana, ni datiran. Zaobljuba pa se glasi:

»Obljubite pred edinim in vsemogočnim Bogom, da bodete v bodočem poklicu delovale vestno in požrtvovalno v korist ljudstva? Obljubite, da Vas bo pri Vašem delovanju vodilo znanje, ki ste ga pridobili v pravkar dovršeni šoli za zaščitne sestre in da bo Vaša stalna skrb to strokovno znanje poglobljati in izpopolnjevati? Obljubite, da bo Vaše vedenje in življenje vedno v skladnosti z resnostjo sestrskega poklica?«

Po zaobljubi je predsednik komisije diplomantki izročil diplomom, sestra upraviteljica pa ji je pripela sestrsko značko (SI_ZAL_LJU/0728 Šola za medicinske sestre Ljubljana).

Predpisana delovna obleka in značka na vidnem mestu sta postala prepoznavna znaka zaščitnih sester na njihovih službenih poteh. Celo v časopisu Slovenski dom (1942) zasledimo, da »po naših ulicah, zlasti tistih, ki vodijo iz bolnišnice in drugih socialnozdravstvenih ustanov, lahko dan za dnevno srečamo posebne uniforme – dekleta z belim ovratnikom in temno modrimi plašči.«

Značka Šole za sestre v Zavodu za socialno-higiensko zaščito dece v Ljubljani. (Vir: Maja Dolanc, foto Grohar)

Literatura:

UL Narodne vlade SHS v Ljubljani, V, št. 105, 17. 11. 1923, str. 1–2. Pravilnik in učni načrt.

UL ljubljanske in mariborske oblasti, IX, št. 2, 5. 1. 1927, str. 5–6. Pravilnik šole za sestre v zavodu za socialno higiensko zaščito dece v Ljubljani.

SL Kraljevske banske uprave Dravske banovine, II, št. 13, 21. 2. 1931, str. 170–275. Zakon o strokovnih šolah za pomožno osebje v socialni in zdravstveni službi.

SL Kraljevske banske uprave Dravske banovine, IX, št. 7, 22. 1. 1938, str. 37–40. Uredba o spremembah in dopolnitvah določb zakona o strokovnih šolah za pomožno osebje v socialni in zdravstveni službi z dne 13. nov. 1930.

Slovenski dom, VII, št. 131, 12. 6. 1942, str. 3, O šoli za zaščitne sestre in njihovi vzgoji.

SI_ZAL_LJU/0728 Šola za medicinske sestre Ljubljana, T. e. 14, Zaobljuba.